

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเอง ในกิจกรรมศิลปะของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบการระดมสมอง และการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเอง ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบการระดมสมอง และการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ โดยมีสมมติฐาน คือ ความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเอง ในกิจกรรมศิลปะ ของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบการระดมสมอง และการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ แตกต่างกัน มีกลุ่มตัวอย่างเป็นห้องเรียนตามสภาพจริงโดยวิธีสุ่มอย่างง่ายแบบจับสลาก แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 1 จัดการเรียนรู้แบบการระดมสมอง 1 ห้องเรียน จำนวน 10 คน และกลุ่มทดลอง 2 จัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ 1 ห้องเรียน จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้แบบการระดมสมอง แผนการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพของทอแรนซ์ แบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลและการตรวจสอบสมมติฐาน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนหลายตัวแปร ในบทนี้ผู้วิจัยนำเสนอวัตถุประสงค์ สมมติฐาน วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังมีรายละเอียดดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า

1. ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่จัดการเรียนรู้แบบการระดมสมอง และกลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่จัดการเรียนรู้แบบการระดมสมอง และกลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเองระหว่างกลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบการระดมสมอง และกลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ สามารถอภิปรายผลเป็น 2 ประเด็น คือ ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ได้ดังนี้

1. ด้านความคิดสร้างสรรค์ พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนกลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบการระดมสมอง แตกต่างกับ กับกลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนกลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบการระดมสมองมีความคิดสร้างสรรค์ สูงกว่ากลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบการระดมสมอง เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้นักเรียนคิดหาคำตอบให้ได้จำนวนมาก หลายแง่หลายมุมและแปลกใหม่โดยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ให้นักเรียนในกลุ่มร่วมมือกันช่วยกันคิดหาคำตอบจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ เปิดโอกาสให้นักเรียนระดมสมองในกลุ่มย่อย อย่างอิสระและทุกคนแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะความคิดนั้นผิดหรือถูก ไม่มีกรวิพากษ์วิจารณ์ความคิดที่แสดงออกมา ความคิดเห็นของสมาชิกแต่ละคนจะได้รับการยอมรับ จึงมีผลทำให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็น ซึ่งลักษณะเหล่านี้เป็นลักษณะของผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่ง คูณ (Coon) (เอกรัฐ อีสรานานนท์. 2546 : 70) กล่าวว่า การระดมสมองโดยการเปิดโอกาสให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระ เป็นวิธีการกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ได้ดี สภาวะ ดังกล่าว ส่งเสริมให้นักเรียนกล้าคิด คิดได้ กว้างไกล หลายทิศทาง แปลกใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ออสบอร์น (Osborn, 1963 : Abstract) ได้กล่าวว่า การระดมสมองเป็นแนวทางในการคิด โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมให้เด็กมีความคิด หลายทิศทาง คิดให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กนกวรรณ บางภิกพ (2538 : บทคัดย่อ) พบว่าความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย สูงขึ้นหลังจากที่ได้รับการจัดประสบการณ์ด้วยการระดมสมองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของ อัญญาวุธ ปาลินทร (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเล่นด้วยการระดมสมองที่มีต่อทักษะการจัดการของเด็กปฐมวัย พบว่า ทักษะการจัดการของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นด้วยการระดมสมอง ก่อนและขณะจัดกิจกรรมในแต่ละช่วงสัปดาห์ มีความแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีอัตราการเปลี่ยนแปลงระหว่าง ก่อนการจัดกิจกรรม มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มมากขึ้นเป็น 0.55 – 1.49 เท่า

จากการสังเกตพฤติกรรมระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบการระดมสมอง พบว่า นักเรียนตั้งใจและพยายามคิดหาคำตอบจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ในแต่ละครั้ง บรรยากาศในการจัดการเรียนรู้เป็นไปด้วยความสนุกสนานเป็นกันเอง โดยครูเป็นผู้คอยควบคุมในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ ในการคิดหาคำตอบนั้นเมื่อนักเรียนแต่ละคนคิดและแสดงความคิดเห็นออกมาโดยที่ไม่ถูกวิพากษ์วิจารณ์ ทำให้นักเรียนแต่ละคนมีความเชื่อมั่นและพยายามแสดงความคิดเห็นออกมาอย่างต่อเนื่อง โดยความคิดเห็นหรือคำตอบต่าง ๆ ที่นักเรียนแสดงออกมานั้นมีทั้งคำตอบที่สามารถพบเห็นได้ทั่วไปในโลกของความเป็นจริงและสิ่งที่เพ้อฝัน ซึ่งการคิดลักษณะนี้ช่วยให้นักเรียนเกิด

ความคิดสร้างสรรค์ หลังจากจัดกลุ่มคำตอบต่าง ๆ โดยคำตอบที่มีความคล้ายคลึงกันจะจัดให้อยู่ในกลุ่มเดียวกันและคำตอบอื่น ๆ ที่มีความแตกต่างกันจะคงไว้เหมือนเดิม การปฏิบัติเช่นนี้จะทำให้ได้ความคิดสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพ โดยครูเป็นผู้จัดบันทึกหลังการเรียนรู้ เสร็จสิ้นลงนักเรียนมีการสรุป ซึ่งการสรุปนี้ช่วยให้นักเรียนได้รับความคิดต่าง ๆ ที่แปลกใหม่เพิ่มเติมซึ่งเป็นสิ่งที่ส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนได้

รูปแบบ การจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมเป็นกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกคิดเป็นกลุ่ม ซึ่งเป็นวิธีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยการอุปมาอุปไมย วิธีนี้ ทิศนา แจมณี (2547 : 252-253) ที่กล่าวว่า บุคคลทั่วไปมักยึดติดกับวิธีคิดแก้ปัญหาแบบเดิม ๆ ของตนโดยไม่ค่อยคำนึงถึงความคิดของคนอื่น ทำให้การคิดของตนคับแคบและไม่สร้างสรรค์ บุคคลจะเกิดความคิดเห็นที่สร้างสรรค์แตกต่างไปจากเดิมได้ หากมีโอกาสได้ลองคิดแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่ไม่เคยคิดมาก่อน หรือคิดโดยสมมติตัวเองเป็นคนอื่นและถ้ายิ่งให้บุคคลจากหลายกลุ่มประสบการณ์มาช่วยกันแก้ปัญหา ก็จะยิ่งได้วิธีการที่หลากหลายขึ้น และมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้นกอร์ดอนจึงได้เสนอให้ผู้เรียนมีโอกาสคิดแก้ปัญหาด้วยแนวความคิดใหม่ ๆ ที่ไม่เหมือนเดิม ไม่อยู่ในสภาพที่เป็นตัวเอง ให้ลองใช้ความคิดในฐานะที่เป็นคนอื่น หรือเป็นสิ่งอื่น สภาพการณ์เช่นนี้จะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดใหม่ ๆ ขึ้นได้ กอร์ดอนเสนอวิธีการคิดเปรียบเทียบแบบอุปมาอุปไมยเพื่อใช้ในการกระตุ้นความคิดใหม่ ๆ ไว้ 3 แบบ คือ การเปรียบเทียบแบบตรง (Direct analogy) การเปรียบเทียบบุคคลกับ สิ่งของ (Personal analogy) และการเปรียบเทียบคำคู่ขัดแย้ง (Compressed conflict)

จากการสังเกตพฤติกรรมที่จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์แบบซินเนคติกส์ ตั้งแต่ต้นจนจบการจัดการเรียนรู้เต็มไปด้วยความเป็นกันเอง สนุกสนาน โดยที่นักเรียนมีความสนใจใส่ใจและตั้งใจที่จะช่วยกันคิดหาคำตอบจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ โดยครูเป็นผู้คอยควบคุมในการจัดการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนรู้แต่ละกลุ่มพยายามช่วยกันคิดหาคำตอบซึ่งเห็นได้จากปริมาณคำตอบ ซึ่งมีปริมาณมาก หลากหลาย และแปลกใหม่ โดยนักเรียนดูจากภาพและของจริง โดยคำถามแบ่งออกเป็น 3 ข้อย่อย เช่น ให้นักเรียนทำหน้ากากหมู ข้อที่ 1 เป็นการเปรียบเทียบแบบตรง เช่น ตา กับ ปาก เหมือนหรือต่างกันอย่างไร ข้อที่ 2 การเปรียบเทียบบุคคลกับบุคคล หรือบุคคลกับสิ่งของ เช่น ถ้าเด็กเป็นจมูกหมูจะรู้สึกอย่างไร ข้อที่ 3 การสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง เช่น ตา เหลี่ยม และอธิบายคำคู่ขัดแย้งว่ามีลักษณะอย่างไร แล้วจึงนำคำคู่ขัดแย้งมาปรับปรุงงานที่ทำไว้แล้ว

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงอาจกล่าวได้ว่า การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของชั้นอนุบาล 2 โดยการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ สามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้ ดูได้จากความคิดสร้างสรรค์ก่อนและหลังการทดลอง โดยที่ความคิดสร้างสรรค์หลัง

การทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลอง แต่เมื่อผู้วิจัยนำมาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบการระดมสมอง และการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ ผลปรากฏว่า การจัดการเรียนรู้แบบการระดมสมอง สูงกว่าการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ แต่มีงานวิจัยเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบการระดมสมอง และการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์เพิ่มขึ้นไม่แตกต่างกัน เช่น วิจัยของ ชัยพร พงษ์พิสันต์รัตน์ (2544 : บทคัดย่อ) พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ภายหลังการใช้วิธีซินเนคติกส์ และนักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยวิธีระดมสมองกับนักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยวิธีซินเนคติกส์ มีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นไม่แตกต่างกัน

2. ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง พบว่า ความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่จัดการเรียนรู้แบบการระดมสมองแตกต่างกัน กับกลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มทดลองที่ใช้การจัดการเรียนรู้แบบการระดมสมอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง สูงกว่ากลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ อาจสืบเนื่องจากการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นเพราะเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์สูง เด็กผู้นั้นก็จะมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงด้วยเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อารี พันธุ์มณี (2545 : 21) ที่กล่าวว่า เด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์ จะมีบุคลิกภาพประจำตนแตกต่างจากเด็กโดยทั่ว ๆ ไป มีพฤติกรรม คือ ชอบแสดงออกมากกว่าเก็บกด มีความเป็นตัวของตัวเองในการคิด การทำ และการแก้ปัญหา แล้วยังสอดคล้องกับแนวคิดของ วารุณี เจริญรัตนโชติ (2543 : 21) ที่กล่าวว่า เด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง จะมีลักษณะเป็นผู้มีความรู้สึกนึกคิดที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น กล้าแสดงออก มีความเป็นผู้นำ มีความรับผิดชอบ ชอบอิสระ มีความคิดสร้างสรรค์ มองโลกในแง่ดี และสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ และสอดคล้องกับชนกนารถ จริตชื้อ (2549 : 16) กล่าวว่า เด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง จะเป็นผู้ที่มีความรู้สึกนึกคิดที่ดีต่อตนเองและผู้อื่นกล้าแสดงออก มีความเป็นผู้นำ มีความรับผิดชอบ มีความคิดสร้างสรรค์ แล้วยังพบงานวิจัย ของชนกนารถ จริตชื้อ. 2549 : 53) พบว่า เด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์สูง จะมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง มีความสามารถ แก้ปัญหา กล้าแสดงความคิดเห็นใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาได้ดีกว่าคนที่มีความคิดสร้างสรรค์ต่ำอีกด้วย และงานวิจัยของ (สมจินตนา คุปตสุนทร. 2547 : 17) พบว่า พ่อ แม่ ที่ให้โอกาสและได้รับการสนับสนุนความต้องการในด้านความอยากรู้อยากเห็น จะทำให้เด็กมีความรู้สึกเป็นตัวของตัวเอง พึ่งตนเองได้ มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ กล้าพูด กล้าแสดงออก สามารถเผชิญสถานการณ์ใหม่ โดยไม่วิตกกังวล และมีความเชื่อมั่นในตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอน

1.1 ครูผู้สอนนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบการระดมสมอง และการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ไปใช้ ต้องศึกษา หลักการ เป้าหมาย ขั้นตอน ให้ชัดเจนและปรับให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียนและกิจกรรมปฐมวัย เช่น กิจกรรมเสรี กิจกรรมเสริมประสบการณ์

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบการระดมสมอง และการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ สำหรับครูผู้สอนปฐมวัยโดยการจัดทำแผนพับแจก หรือจัดการอบรมสัมมนา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบการระดมสมองและการจัดการเรียนรู้วิธีอื่น ๆ ในกิจกรรมศิลปะ

2.2 ควรมีการศึกษาถึงการนำวิธีการจัดการเรียนรู้แบบการระดมสมอง และการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ ไปใช้ในการพัฒนาความสามารถด้านต่าง ๆ เช่น พัฒนาทางด้านสังคม อารมณ์ เป็นต้น

2.3 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้แบบการระดมสมอง และการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเอง ในระดับชั้นอื่น ๆ เช่น ประถมศึกษา มัธยมศึกษา เป็นต้น